

DR. HOSSZÚ HORTENZIA PHD

ÚNKP ÖSZTÖNDÍJAS
NEMZETI KÖZZSZOLGÁLATI EGYETEM

A kormányzás állam-központú elméleteinek reneszánsza

Manapság a közigazgatás-tudományban az állam-központú kormányzás elméletek reneszánsza zajlik. A tanulmány célja, hogy felvázolja az állam megerősödésének lehetséges okait, illetve egy lehetséges értelmezési keretet a további elemzésekhez. Meglátásom szerint a globalizáció kedvezőtlen jelenségei, mint a migráció, a globális gazdasági válság, a nemzetközi bűnözés vagy éppen a terrorizmus jelenségei váltották ki, hogy a korábban alulértékelt nemzetállam szerepe egyre dominánsabbá válik. Hiszen egyedül az állam képes a szabályok és normák intézményesítésére, a javak elosztására, a társadalom koordinációjára, vagyis – ebben a kontextusban – a globális biztonsági kockázatok kezelésére, megoldására. A „biztonságok” megeremtése válik az állam új, központi feladatává. Ez az új, globális kihívásokra való megfelelő kikényszeríti, hogy az állam kész és képes legyen úgy reagálni, hogy hatékonysága megtartása mellett felismerje és védje a nemzeti érdeket. Ez indukálja a szuverén újbóli megerősödését és hatására az állam-központú kormányzás elméletek megjelenését.

DR. HORTENZIA HOSSZÚ PHD

NNEP SCHOLAR
NATIONAL UNIVERSITY OF PUBLIC SERVICE

Revival of the nation-state in the governance theories

Nowadays in the public administration literature we witness the revival of the state-centered approaches of governance. The purpose of the study to outline possible reasons for this revival and to provide theoretical frame for interpretation and further analysis. In my view, the unfavorable phenomena of globalization process such as migration, global economic crisis, international crime, terrorism have triggered the role of the previously underrated nation-state becoming increasingly dominant. Because only the state is capable of institutionalizing rules and norms, distributing wealth, and coordinating society, that is, in this context, addressing global security risks. Assuring “*securities*” for the citizen becomes the core task of the state, which lead to re-emergence sovereign and the emergence of state-centered government theories in the literature.

DR. HEGEDŰS SZILÁRD PHD

TUDOMÁNYOS KUTATÓ
NEMZETI KÖZZSZOLGÁLATI EGYETEM
ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS KÖZIGAZGATÁSI KAR
KÖZPÉNZÜGYI KUTATÓINTÉZET

PROF. DR. LENTNER CSABA

EGYETEMI TANÁR, INTÉZETVEZETŐ
NEMZETI KÖZZSZOLGÁLATI EGYETEM
ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS KÖZIGAZGATÁSI KAR
KÖZPÉNZÜGYI KUTATÓINTÉZET

DR. NAGY LÁSZLÓ PHD

EGYETEMI ADJUNKTUS
POZSONYI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

Szlovák és magyar települési önkormányzati rendszer szabályozásának összehasonlító elemzése a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájának tükrében

A tanulmány célja, hogy az önkormányzatokra vonatkozó norma-rendszer elvei alapján, a Helyi Önkormányzatok Európai Chartáját alapul véve vizsgálja és hasonlítsa össze a szlovák és a magyar önkormányzati működési kereteket leíró főbb jogszabályokat, azokat jogdinamikai aspektusból vizsgálva és értékelve. A tanulmányban kiemelésre kerül két fő terület, a Charta által is exponált önkormányzati feladat- és a finanszírozási rendszer, amelynek két országra viszonyító elemzése a dolgozat fő eszenciája. Megvizsgáltuk, hogy milyen mértékben felel meg a vizsgált két ország önkormányzati struktúra a Charta elveinek, illetve a tanulmány végén összehasonlítjuk a két rendszert a főbb jellemzőik alapján.

DR. SZILÁRD HEGEDŰS PHD

RESEARCH FELLOW
NATIONAL UNIVERSITY OF PUBLIC SERVICE
FACULTY OF POLITICAL SCIENCES AND PUBLIC
ADMINISTRATION
RESEARCH CENTRE OF PUBLIC FINANCE

PROF. DR. CSABA LENTNER

PROFESSOR, DIRECTOR OF INSTITUTE
NATIONAL UNIVERSITY OF PUBLIC SERVICE
FACULTY OF POLITICAL SCIENCES AND PUBLIC
ADMINISTRATION
RESEARCH CENTRE OF PUBLIC FINANCE

DR. LÁSZLÓ NAGY PHD

SENIOR LECTURER
BUSINESS AND ECONOMICS UNIVERSITY OF BRATISLAVA

Comparative analysis of Slovakian and Hungarian local government systems regulation

The target of the study is to investigate and evaluate the main laws of Hungarian and Slovakian local governments, from a law-dynamical aspect, based on the European Charter of Local Self-Gov-

ernment and the local government norms. In the treatise, two main areas are emphasized from the Charter, the tasks of the local governments, and the financing system, which is analyzed more deeply in the investigation. We also investigated how much the local governments of the two countries comply with the principles of the Charta, and in the end, we compared the two systems based on their main characteristics.

DR. HABIL. TÓTH J. ZOLTÁN PHD

EGYETEMI DOCENS

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

JOGTÖRTÉNETI, JOGELMÉLETI ÉS EGYHÁZJOGI TANSZÉK

DR. KOVÁCS ENDRE MIKLÓS

KANCELLÁR-HELYETTES, MEGBÍZOTT ÓRAADÓ

NEUMANN JÁNOS EGYETEM

Normakontroll a változó közjogi keretrendszerben

Az Alaptörvény 2012. január 1. napján történt hatályba lépését követően sok tekintetben megváltozott Magyarország közjogi keretrendszere. Különösen igaz ez a megállapítás a normakontrollt végző alkotmányos szervek struktúráját, valamint működését meghatározó jogszabályi környezetre.

Az Alkotmánybíróság hatásköre bővült: a korábban is létezett előzetes és utólagos absztrakt normakontroll hatáskörök, a bíróság által kezdeményezhető egyedi normakontroll, valamint a szintén konkrét normakontrollt jelentő, 2012 előtt is létezett, a bírósági eljárásban alkalmazott jogszabályok elleni alkotmányjogi panasz mellett létrejött a (bírósági döntések vélelmezett alaptörvény-ellenessége esetén igénybe vehető) valódi alkotmányjogi panasz, valamint a bírósági döntés nélkül, közvetlenül hatályosuló jogszabályokkal szembeni alkotmányjogi panasz intézménye is, miközben az utólagos absztrakt normakontroll bárki által történő, jogi érdekeltség nélkül indítványozási lehetősége megszűnt. Az önkormányzati rendeletek tekintetében továbbá az ún. közvetett alaptörvény-ellenesség, vagyis e rendeletek más jogszabályba ütközésének megállapítása és megsemmisítése kikerült az Alkotmánybíróság hatásköréből: e feladatot a Kúria vette át, az Alkotmánybíróság pedig csak e rendeletek Alaptörvénybe ütközése esetén járhat el, ha az indítvány kizárólag e közvetlen alkotmányellenességet állítja.

Az önkormányzati normakontroll tekintetében is bekövetkezett koncepcionális közjogi változtatások következtében tehát véget ért az Alkotmánybíróságnak e téren – a rendszerváltozás óta fennállt – hatásköri monopóliuma: 2012-től az önkormányzati rendeletek tárgyi vizsgálata és ennek megfelelően a szükséges bírói intézkedések megtétele már a Kúria hatáskörébe tartozik. A 2018. év további jelentős változásokat hoz: hatályba lépett az új közigazgatási eljárásjogi kódex, a közigazgatási perrendtartás, majd Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása, mely szabályozók lefektetik a közigazgatási bírósághoz új alapjait mind eljárásjogi, mind pedig intézményi szempontból. Mindezek következtében a helyi önkormányzati bírósági normakontroll-eljárások szervesen beépülnek a

közigazgatási perrendtartás jogi keretrendszerébe, mely eljárások lefolytatása – a működését hamarosan megkezdő – Közigazgatási Felsőbíróság hatáskörébe kerül. Ezek a tényezők indokoltá teszik a vonatkozó szabályozási környezet eljárásjogi vetületű jellemzőinek a vizsgálatát.

DR. HABIL. J. ZOLTÁN TÓTH PHD

ASSOCIATE PROFESSOR

FACULTY OF LAW AT KÁROLI GÁSPÁR UNIVERSITY OF THE REFORMED CHURCH IN HUNGARY

DEPARTMENT OF LEGAL HISTORY, JURISPRUDENCE AND CHURCH LAW

DR. ENDRE MIKLÓS KOVÁCS

VICE-CHANCELLOR, VISITING LECTURER

JOHN VON NEUMANN UNIVERSITY

Norm control in the changing framework of public law

The framework of public law in Hungary has changed in many aspects following the entry into force of the Fundamental Law on 1 January 2012. This statement is particularly true for the regulatory environment establishing the structure and governing the operation of the constitutional bodies responsible for reviewing statutory rules for conformity with the Fundamental Law.

The Constitutional Court's competencies have been extended: besides the previously existing preliminary and posterior abstract norm control, review of legal rules applied in particular cases at court's proposal, as well as constitutional complaints against statutory provisions applied during court proceedings, which latter also existed before 2012 and are also forms of concrete norm control applied in a particular case, the real constitutional complaint (available against court decisions allegedly contrary to the Fundamental Law) and constitutional complaint against statutory provisions having direct effect without the need for a court decision have also been introduced, meanwhile the option of applying for an ex post review of legal rules by any person, without any legal interest whatsoever, has been terminated. As regards local ordinances, in case of the so-called indirect violation of the Fundamental Law, i.e. conflict of such ordinances with higher statutory provisions, the task of annulment of these has been excluded from the Constitutional Court's powers: this task has been transferred to the Curia (Supreme Court), and the Constitutional Court may only act if these ordinances are contrary to the Fundamental Law, provided the application refers solely to them being directly unconstitutional.

As a result of these conceptual changes regarding public law, which also affect the review of local government rules, the Constitutional Court's monopoly of powers – existing since the political transition in 1989 – has come to an end in this field: as of 2012, the examination of local ordinances and, accordingly, adoption of appropriate judicial measures fall under the competence of the Curia. The year 2018 introduces further significant changes: the new Code of Administrative Procedure on administrative procedural law has entered into force, as well as the Seventh Amendment to the Fundamental Law, which instruments lay down the new foundations of administrative litigation both from procedural and in-

stitutional aspects. As a result thereof, the court proceedings for reviewing a legal rule of local government are integrated into the legal framework of the Code of Administrative Procedure, the conduct of which – following the entry into force of the cardinal Act on the establishment of the administrative justice system – shall fall under the competence of the administrative courts. These factors justify the examination of the procedural aspects of the relevant regulatory environment.

DR. HABIL. BENCsik ANDRÁS PHD

TANSZÉKVEZETŐ EGYETEMI ADJUNKTUS
PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM ÁLLAM-
ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
KÖZIGAZGATÁSI JOGI TANSZÉK

A személyzeti jog története – a közszolgákkal szemben támasztott követelmények átalakulása

A közigazgatással szemben támasztott követelmények jelentős változáson mentek át az újkori közigazgatás 100-150 éves történelme alatt, kiemelendő azonban – más princípiumok izmosodása mellett – az ügyféli jogállást erősítő jogintézmények és értékek megjelenítése a szabályozásban. Kardinálisnak tekinthető ebben a körben az ügyfelek pártatlansághoz való jogát realizálni hivatott kizárás, valamint a tágabb értelemben felfogott közigazgatási etika mind hangsúlyosabb megjelenése. A tanulmány – a 2018. január 1-jétől hatályos Ákr. rendszerét vizsgálva – mutatja be a kizárásra vonatkozó szabályozás fontosabb összetevőit, ezt megelőzően azonban – nemzetközi kontextusba helyezve a kérdést – szól az irányadó európai államok eljárásjogának téma szerint kapcsolódó főbb tendenciáiról. A tanulmány második tartalmi egysége a közigazgatási (közszolgálati) etika kérdéskörét említi, s ennek keretében feltárja a főbb elméleti, valamint a Kttv. és az Áttv. rendszerével összefüggésben felmerülő gyakorlati aspektusokat.

DR. HABIL. ANDRÁS BENCsik PHD

HEAD OF DEPARTMENT SENIOR LECTURER
UNIVERSITY OF PÉCS FACULTY OF
LAW AND POLITICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF ADMINISTRATIVE LAW

The history of public service law - the modification of public service requirements

Requirements against public administration have gone through serious changes during the history of new age public administration's 100-150 years of history. Beyond the strengthening of other principles it is to be noted, however, how legal institutions confirming clients' legal status and their values become apparent in regulations. It is vital in this issue that the exclusion that aims to realize clients'

right to impartiality and public administration ethics in a wider sense are presented in an ever increasing way. The study examines the system of the General Public Administration Regulation that has been effective since January 1, 2018 and presents major components of the regulation of exclusion. Before that, however, it puts the issue into an international context and talks about the most important trends of major European states' procedural law that are relevant in this topic. The second content unit of the study highlights the issues of public administration (public service) ethics and within its scope it explains the most important theoretical as well as practical aspects in connection with the system of the Law on Public Service Officials and the Law on State Officials.

DR. HABIL. BOROS ANITA

EGYETEMI DOCENS
NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS KÖZIGAZGATÁSI KAR

A magyar közigazgatási eljárásjog harmadik generációs törvénye: az Ákr. III.

A hazai közigazgatási eljárásjog új eljárási kódexszel gyarapodott 2018 januárjában, amikor hatályba lépett az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény. Az új törvény jelentős változásokat hozott a hazai közigazgatási eljárásjog szabályozásában. Jelen tanulmányunk egy, az általános közigazgatási rendtartás szabályait bemutató írásunk harmadik része, amely a hatósági ellenőrzés, a hivatalbóli eljárás, az egyes hatósági intézkedések különös szabályai, a jogorvoslatok, az eljárási költség és a végrehajtás új rendelkezéseinek rövid áttekintésére vállalkozik.

DR. HABIL. ANITA BOROS

ASSOCIATE PROFESSOR
NATIONAL UNIVERSITY OF PUBLIC SERVICE
FACULTY OF POLITICAL SCIENCES AND PUBLIC
ADMINISTRATION

The third generation act of the Hungarian administrative procedure law: the Ákr. III.

The national administrative procedure law has grown with a new procedure codex in January 2018, when the so called Act CL of 2016 on general public administration procedures came into force. The new act introduced significant changes in the regulation of the national administrative procedural law. Our current study is the third part of a writing which introduces the general public administration procedures' rules. This part takes a short overview of official inspections, formal procedures, authority measures' special rules, legal remedies, procedural costs and the enforcement's new instructions.

MOLNÁR SZILÁRD

SZAKÉRTŐ

NEMZETI HÍRKÖZLÉSI ÉS INFORMATIKAI TANÁCS

DR. SÁNTHA GYÖRGY

VEZETŐ TANÁCSADÓ

E.GOV TANÁCSADÓ KFT.

A negyedik ipari forradalom nem várt hatásai

A ludditák, a gépromboló csoportok úgy gondolták, hogy a gépek elveszik a munkájukat, megélhetésüket, így az 1800-as évek elején összetörték a fonodák szövőgépeit. A technológia fejlődése valóban feleslegessé tud tenni sok olyan munkavállalót, akiknek a tudása elavulttá válik. Ugyanakkor az elmúlt 200 évben a termelékenység növekedése nem járt együtt a tömeges munkanélküliséggel, hiszen más szektorok, az új szakmák fel tudták szívni a munkaerő felesleget. Mindaddig tehát úgy tűnt, a ludditák tévedtek. Ám a napjainkat felforgató digitalizációs folyamatok olyan ellentmondásokkal terheltek, amire sem a közgazdászok, sem a szociológusok egyelőre nem tudnak elfogadható válaszokat adni. A technológiai fejlődés ellenére termelékenység gyakorlatilag stagnál a fejlett, a fejlődő országokban, folyamatosan növekednek a társadalmi különbségek, gyengül a középréteg.

SZILÁRD MOLNÁR

EXPERT

NATIONAL COUNCIL FOR TELECOMMUNICATIONS
AND INFORMATION TECHNOLOGY

The unexpected effects of the fourth Industrial Revolution

The machine wreckers, known as the Luddites thought that machines were taking away their work and subsistence, so they wrecked the looms of the spinning-mills in the early 1800s. Indeed, the development of technology can make workers, whose knowledge is obsolete, needless. Although the rise of productivity in the last 200 years didn't come with massive unemployment as other sectors and new professions have been able to take up the excess of the labor force. Consequently it seemed like Luddites have been wrong, up to now. However, digitization processes, which are disarranging our days, are filled with contradictions that are cannot be explained neither by sociologists, nor economists. Despite the technological advancement, productivity is stagnating in developed and developing countries. Social differences are increasing, and middle class is weakening.

A teljes körű elektronikus ügyintézés közigazgatási bevezetésének tapasztalatai – e-ügyintézési beszámoló az elmúlt évekről

2018. január 1. minden bizonnyal fontos dátum lesz a magyar közigazgatás fejlődéstörténetében. Nemcsak azért, mert ettől a naptól váltotta fel a korábbi, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényt az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.), hanem mert ugyancsak ettől a naptól hatályos teljes terjedelmében az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (E-ügyintézési törvény).

Bár ez ma még nem mindenki számára egyértelmű, az Ákr. és az E-ügyintézési törvény együttes alkalmazásának megkezdése Magyarországon az egyik legnagyobb horderejű lépést jelenti a társadalmi és gazdasági folyamatok digitális átalakítása felé. Egyfelől, mert ezek a jogszabályok alapjaiban változtatják meg az ügyintézési folyamatokat és ezzel a közigazgatási szervezeti kultúrát, másfelől mert a hangsúlyt az eddigi papír alapú ügyintézésről immáron ténylegesen és egyértelmű módon elektronikus irányba terelik.

Az elektronikus ügyintézés 2018. évi bevezetésének jelentőségét nem utolsó sorban a változások intézményi dimenziói adják. 2018. január 1-jével 12 intézménycsoportban mintegy 4500 közfeladatot ellátó, illetőleg közszolgáltatásokat nyújtó szervezet vált teljes körű elektronikus ügyintézési szolgáltatások biztosítására kötelezetté, amely a magyar közigazgatási szervezetrendszer tekintve már bőven túl van a kritikus tömegben. Ha pedig azt a mintegy 800 ezer gazdálkodó szervezetet is idesoroljuk, akik esetében az új jogszabályok 2018 elejétől kötelezővé tették az állammal (önkormányzatokkal) való elektronikus kapcsolattartást, akkor válik nyilvánvalóvá, hogy a változások ezúttal mindenkit érintenek, és lényegében nem maradt lehetőség a kibúváásra.

Minden túlzás nélkül megállapítható tehát, hogy a magyar közigazgatásban ezekben az években történik meg a digitális átállás. Szakmai, társadalmi és gazdasági hatásait tekintve igazi reformról beszélhetünk, melynek még számtalan – csak hosszú távon értékelhető – következményei lesznek Magyarországon. Ennek ellenére az elmúlt hónapok változásait még a közigazgatáson belül is csak nagyon kevesen értik, a szélesebb körű nyilvánosság felé pedig szinte alig történt kommunikáció. Éppen ezért tartjuk fontosnak, hogy legalább a szakmai közvélemény számára megvilágítsuk az E-ügyintézési törvény bevezetésének körülményeit, illetőleg összefoglaljuk a 2018. év első félévében nyerhető tapasztalatokat.

Ahhoz, hogy megértsük a napjainkban is folyamatban lévő változások jelentőségét, érdemes visszatekinteni arra az útra, amely az e-ügyintézési törvény 2018. január 1-jei bevezetéséhez elvezetett.

DR. GYÖRGY SÁNTHA
SENIOR CONSULTANT
Egov CONSULTANT LTD.

Short summary of introducing full electronic administration in the public sector – electronic administration report on over the past years

1st of January, 2108 must be an important date in the history of Hungarian public administrative development. Not just because this is the day when the new Code on Public Administrative Procedure entered into force, but also because the new Act CCXXII of 2015 on electronic administration and trusted services is applicable in its full extent from the same day.

Although, it is still not entirely obvious for everyone, starting simultaneous application of the two above mentioned acts will be one of the largest steps toward digital transformation of social and economic processes in Hungary. Once, because these new legislations are going to change the basis of administrative processes and the culture of public administrative institutions, secondly because these acts put real emphasis on electronic technologies instead of paper based procedures.

The significance of introducing electronic administration emerges in the dimension of institutional changes. From the 1st of January, 2018 approximately 4500 public organisations had become obliged to provide full electronic administration services in all cases. This number of public administrative institutions is far beyond of critical mass. And if we count with the 800 000 economic organs that have been forced to keep electronic contact with State and local authorities, it becomes more obvious that legislative changes will concern all this time, and there will not be any chance for avoidance.

It is no exaggeration to say that digital switchover occurs during these days in the Hungarian public administration. From the perspective of professional, social and economic effects we can speak about a real reform that shall have numerous long term consequences. Despite this wide-reaching communication is still lagging behind. In this publication National Council for Telecommunication and Information Technology considers it important to make circumstances of new legislation clearer for the public and to sum up very first experiences of introducing full electronic administration in the Hungarian public administration.

So that everybody could recognise the significance of legislative changes, the author looks back at Hungarian e-administration chronology and the historical way led to the entering into force of Act on electronic administration on the 1st of January, 2018.

SZÁMADÓ RÓZA
DOKTORANDUSZ
ÓBUDAI EGYETEM BIZTONSÁGTUDOMÁNYI
DOKTORI ISKOLA

Önkormányzatok megfelelési képessége a kiberbiztonsági kihívásoknak – védekezőképesség

A tanulmány fókuszában a helyi önkormányzatok kiberbiztonsági képességének a vizsgálata áll az emberi tényező jelenőségének fokozott figyelembevételével. A kérdések, amelyekre választ kerestem: Felkészültek-e az önkormányzatok a kibertérből érkező kihívásokra? Milyen fenyegetettség nézhetnek szembe? Tudatában vannak-e a fenyegetettség hatásainak? Rendelkeznek-e a szükséges eszközökkel, felkészült emberi erőforrással? A felkészültség, az információbiztonsági kultúra kialakítása kiemelt figyelmet kapott az elmúlt húsz évben, különös tekintettel arra, hogy a különböző incidensek legnagyobb része a csekély felkészültség és információbiztonsági tudatosság hiányából következett be. Az emberi tényező fejlesztése véleményem szerint csak komplexen, a rendszer elvárásaihoz illesztve valósítható meg. Nem elfeledkezve arról, hogy ez egy olyan folyamat, amelyben eddig soha nem tapasztalt szoros kapcsolat van az élethosszig tartó tanulás koncepciójának a való élethez.

Jelen tanulmány keretei nem teszik lehetővé, hogy a teljes vizsgálat bemutatásra kerüljön, így – a felmérés adatainak bemutatását követően – az önkormányzatok kiberbiztonsági helyzetének feltárását célzó online felmérésnek a fő eredményei kerülnek bemutatásra.

RÓZA SZÁMADÓ
DOCTORAL CANDIDATE
ÓBUDA UNIVERSITY DOCTORAL SCHOOL ON SAFETY
AND SECURITY SCIENCES

Capabilities of local governments for cybersecurity challenges – defensive abilities

The focus of this study is the analysis of cybersecurity capabilities of local governments by taking the human factor into special consideration. The questions I was looking into: Are local governments prepared against threats from cyber space? What kind of threats could they be facing? Are they aware of the effects of being imposed to threats? Do they possess the necessary tools and prepared human resources? Preparedness, and developing a culture of information security have been given substantial attention in the past 20 years, especially due to the fact that the majority of incidents have been caused by a lack of preparedness as well as a lack of awareness of information security. In my opinion, improving the human factor can only be achieved through complex methods, suited to the requirements of the system. Not to forget that this is a process, in which there is an unprecedentedly close relationship between the concept of lifelong learning and real life.

The scope of this study does not allow for the introduction of the whole analysis, therefore – following the presentation of analysed data – the main results of the online survey concerning the cybersecurity situation of local governments are disclosed.